

Sammanfattning
Rapport 2011:6

Ändamålsenlighet och resultat i svensk- undervisningen för invandrare

1 | Sammanfattning

Att behärska språket i det land man lever är centralt för en persons möjlighet till inflytande och delaktighet.

Sverige är ett land där invandringen är relativt stor och svenskundervisning för invandrare (sfi) har därför en viktig funktion att fylla för utrikesföddas integration i samhället och etablering på arbetsmarknaden.

Kommunen är huvudman för sfi och kan antingen erbjuda utbildningen genom egen verksamhet eller genom externa anordnare. Vid behov ska de studerande ges särskilt stöd och parallellt med sfi-studierna ha möjlighet att förvärva grundläggande läs- och skrivfärdigheter. De studerande ska också kunna kombinera sfi med andra studier, praktik, förvärvsarbete eller annan sysselsättning.

Sfi är en del av den kommunala vuxenutbildningen och har en egen kursplan. Denna är uppbyggd av fyra kurser A – D som är organiserade i tre studievägar, för att det ska vara möjligt att ta hänsyn till de studerandes utbildningsbakgrund och studievana. Målen är uppdelade i olika delar där kompetenser som hörförståelse, läsförståelse, samtal och muntlig interaktion, muntlig produktion samt skriftlig färdighet beskrivs.

Denna granskning är riktad mot studieväg 1 och 2 eftersom tidigare undersökningar, liksom statistik, visar att det är särskilt svårt för studerande på dessa studievägar att nå målen. Centralt i granskningen har varit att undersöka om kommunerna planerar och genomför sfi med utgångspunkt i kursplanen, om undervisningen leder till godkänd nivå på kunskapsresultaten och om utbildningen anpassas efter individens olika förutsättningar, mål och behov.

Granskningen har genomförts i 33 kommuner och två kommunalförbund¹ där intervjuer har skett med ansvariga på förvaltningsnivå, rektorer, lärare

¹ Kiruna ingår sedan 2010-07-01 i Lapplands kommunalförbund

och representanter för studerande på studieväg 1 och 2. För metod i övrigt se kapitel 5.

De viktigaste iakttagelserna i granskningen är:

Planeringen behöver förbättras. Kommunerna måste planera bättre för att kunna ta emot det ökade antalet studerande och ge dem en fullgod utbildning. Det är också angeläget att följa upp verksamheterna i kommunerna bättre för att förbättra utbildningen.

Individanpassade och flexibla lösningar saknas. Sfi är en del av kommunens vuxenutbildning vilket innebär att det ska finnas flexibla och individanpassade lösningar för vuxnas lärande. Flertalet av de granskade verksamheterna är dock präglade av arbetssätt som används i undervisning av barn och ungdomar. Organisation och schemaläggning är ofta utformad på ett sådant sätt att det försvårar flexibilitet och individanpassning.

Särskild kompetens finns inte alltid. Att vara lärare i sfi kräver en särskild kompetens och förmåga till flexibilitet. I kommunerna är det däremot sällan uttryckt att denna grupp av lärare är föremål för särskilda satsningar. Inte heller ges stöd på modersmålet i alla kommuner trots att detta enligt forskning och beprövad erfarenhet visat sig vara framgångsrikt.

Modern teknik används inte. Endast ett fåtal kommuner har insett behovet av att ta hjälp av modern teknik i undervisningen när det gäller sfi. I stället förekommer kopierade skriftliga underlag ofta som utgångspunkt för undervisningen.

Regelbunden tillsyn av alla skolor

SKOLINSPEKTIONEN granskar löpande all skolverksamhet, närmare 6 000 skolor. Tillsynen går igenom många olika områden i verksamheterna för att se om de uppfyller det som lagar och regler kräver.

Kvalitetsgranskning inom avgränsade områden

SKOLINSPEKTIONEN granskar mer detaljerat kvaliteten i skolverksamheten inom avgränsade områden. Granskningen ska leda till utveckling.

Anmälningar som gäller förhållandet för enskilda elever

ELEVER, FÖRÄLDRAR och andra kan anmäla missförhållanden i en skola till Skolinspektionen, till exempel kränkande behandling eller uteblivet stöd till en elev.

Fristående skolor – kontroll av grundläggande förutsättningar

SKOLINSPEKTIONEN bedömer ansökningar om att starta fristående skolor. Bedömningen innebär en grundläggande genomgång av skolans förutsättningar inför start.